

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 151a/2016

privind controlul constituționalității unor prevederi ale
Art. V și Art. XXXI din Legea nr. 138 din 17 iunie 2016 cu privire la
modificarea și completarea unor acte legislative

(impozitul pe avere)

CHIȘINĂU

19 decembrie 2016

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Victor POPA, *președinte de ședință*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dnei Aliona Balaban, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 16 decembrie 2016,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 19 decembrie 2016 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La 16 decembrie 2016, Victor Roșca, deputat în Parlament, a adresat Curții Constituționale o sesizare, prin care solicită controlul constituționalității punctelor 2 și 78 din Art. V și alineatului (1) din Art. XXXI al Legii nr.138 din 17 iunie 2016 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative.

A. Motivele sesizării

2. Motivele sesizării, astfel cum au fost expuse de autorul acesteia, pot fi rezumate după cum urmează.

3. Prin Legea nr. 138 din 17 iunie 2016 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, Codul fiscal a fost completat cu o nouă categorie de impozit, și anume „impozitul pe avere”.

4. Astfel, impozitul pe avere este aplicat asupra averii contribuabilului sub formă de bunuri imobiliare cu destinație locativă, inclusiv căsuțele de vacanță (cu excepția terenurilor), în cazul în care: *a) valoarea estimată totală constituie 1,5 milioane și mai mult; și b) suprafața totală constituie 120 m² și mai mult.*

5. Dispozițiile contestate, potrivit Art. XXXI alin.(1) din Legea nr.138 din 17 iunie 2016 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, au fost puse în aplicare la 1 ianuarie 2016.

6. Autorul sesizării pretinde că prevederile contestate sunt contrare articolelor 1 alin.(3), 4, 16, 22, 23, 46, 54, 76, 127 și 131 din Constituție, precum și articolului 1 din Protocolul adițional la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr.78, art. 140) sunt următoarele:

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sânt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 22 Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sânt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

[...].”

Articolul 58 Contribuții financiare

„(1) Cetățenii au obligația să contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice.

(2) Sistemul legal de impuneri trebuie să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale.

(3) Orice alte prestații sânt interzise, în afara celor stabilite prin lege”.

Articolul 132 Sistemul fiscal

„(1) Impozitele, taxele și orice venituri ale bugetului de stat și ale bugetului asigurărilor sociale de stat, ale bugetelor raioanelor, orașelor și satelor se stabilesc, conform legii, de organele reprezentative respective.

(2) Orice alte prestări sânt interzise.”

8. Prevederile relevante ale Codului fiscal al Republicii Moldova nr.1163-XIII din 24 aprilie 1997 (M.O., 2007, ediție specială) sunt următoarele:

Articolul 276 Noțiuni

„În sensul prezentului titlu, se definesc următoarele noțiuni:

1) Impozit pe bunurile imobiliare – **impozit local** care reprezintă o plată obligatorie la buget de la valoarea bunurilor imobiliare.

2) Bunuri imobiliare – terenurile, clădirile, construcțiile, apartamentele și alte încăperi izolate, a căror strămutare este imposibilă fără cauzarea de prejudicii destinației lor.

3) Valoare estimată – valoarea bunurilor imobiliare calculată la o dată anumită cu utilizarea metodelor de evaluare prevăzute de legislație.

[...]"

Articolul 287¹ Noțiuni

„În sensul prezentului titlu, se definește următoarea noțiune:

Impozit pe avere – impozit aplicat asupra averii contribuabilului sub formă de bunuri imobiliare cu destinație locativă, inclusiv căsuțele de vacanță (cu excepția terenurilor), în cazul în care acestea satisfac condițiile specificate în prezentul titlu.”

Articolul 287² Subiecții impunerii

„(1) Subiecți ai impunerii sânt persoanele fizice proprietari ai bunurilor imobiliare cu destinație locativă, inclusiv căsuțele de vacanță (cu excepția terenurilor), pe teritoriul Republicii Moldova.

(2) În cazul în care bunurile imobiliare reglementate de prezentul titlu se află în proprietate (în folosință) comună în diviziune a mai multor persoane, subiect al impunerii este considerată fiecare dintre aceste persoane, în cota-parte care îi revine.

(3) În cazul în care bunurile imobiliare reglementate de prezentul titlu se află în proprietate comună în devălmășie, subiect al impunerii este considerat, în baza acordului comun, unul din proprietari (coproprietari). În acest caz, toți proprietarii (coproprietarii) poartă o răspundere solidară pentru îndeplinirea obligațiilor fiscale.”

Articolul 287³ Obiect al impunerii și baza impozabilă

„(1) Obiect al impunerii îl constituie bunurile imobiliare cu destinație locativă, inclusiv căsuțele de vacanță (cu excepția terenurilor), precum și cotele-părți, a căror totalitate întrunește cumulativ următoarele condiții:

a) valoarea estimată totală constituie 1,5 milioane și mai mult;

b) suprafața totală constituie 120 m² și mai mult.

(2) În cazul în care obiectul impunerii constituie obiect al unui credit imobiliar (ipotecar) sau al unui contract de leasing financiar, baza impozabilă constituie diferența pozitivă formată între valoarea estimată a bunului imobiliar și suma rămasă până la stingerea totală a creditului sau a obligațiilor contractului de leasing financiar.

(3) Nu constituie obiect al impunerii bunurile imobiliare, inclusiv cotele-părți, aflate în posesia persoanei, a căror valoare totală nu depășește 1,5 milioane de lei și suprafața nu depășește 120 m².

(4) Baza impozabilă a bunurilor imobiliare constituie valoarea estimată a acestor bunuri, apreciată de către organele cadastrale teritoriale.”

Articolul 287⁴ Cota impunerii

„Cota impozitului reprezintă 0,8% din baza impozabilă.”

Articolul 287⁵ Perioada fiscală

„Perioada fiscală este anul calendaristic.”

Articolul 287⁶

Calcularea impozitului pe avere și avizele de plată

„Calcularea impozitului pe avere și prezentarea avizelor de plată se realizează de către oficiile fiscale teritoriale în termen de până la 10 decembrie pentru situația existentă la 1 noiembrie a anului de gestiune.”

Articolul 287⁷

Achitarea impozitului

„Impozitul pe avere se achită la bugetul de stat în termen de până la 25 decembrie a anului de gestiune.”

9. Prevederile relevante ale Legii nr.138 din 17 iunie 2016 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative (M.O., 2016, nr.184-192, art.401) sunt următoarele:

„**Art. XXXI.** – (1) Prin derogare de la prevederile articolului 7 alineatul (1¹) din Codul fiscal, prezenta lege intră în vigoare la 1 iulie 2016, cu excepția articolului V punctele 2 și 78, articolului XVII punctul 2 referitor la articolul 26 alineatul (9), punctele 3 și 4, articolului XXVII punctul 2, care se pun în aplicare la 1 ianuarie 2016, articolului V punctul 77 și articolului VIII, care se pune în aplicare la 1 ianuarie 2017.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării

10. Autorul sesizării susține că acest tip nou de impozit, introdus în Codul fiscal, impozitul pe avere, dublează impozitul pe bunurile imobiliare reglementat în titlul VI din Codul fiscal.

11. În viziunea acestuia, se instituie o ingerință din partea statului în dreptul de proprietate, garantat de articolul 46 din Constituție și de articolul 1 din Protocolul adițional la Convenția Europeană, prin obligarea contribuabililor de a achita dublu impozitul pe bunurile imobiliare.

12. De asemenea, autorul consideră că normele privind punerea în aplicare a dispozițiilor contestate au caracter retroactiv și sunt în contradicție cu prevederile art.22 din Constituție, care garantează neretroactivitatea legii.

13. În final, autorul sesizării susține că normele contestate încalcă dispozițiile articolelor 1 alin. (3), 4, 16, 22, 23, 46, 54, 127 și 132 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

14. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea reține următoarele.

15. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor ține de competența Curții Constituționale.

16. Articolele 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale abilitază deputatul în Parlament cu dreptul de a sesiza Curtea Constituțională.

17. Curtea menționează că obiectul controlului constituționalității îl constituie punctele 2 și 78 din Art. V și alineatul (1) din Art. XXXI al Legii nr.138 din 17 iunie 2016 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative.

18. Curtea observa că dispozițiile contestate reglementează instituirea unui nou tip de impozit în Codul fiscal, denumit impozit pe avere, pentru persoanele fizice proprietari ai bunurilor imobiliare, precum și modul de punere în aplicare a acestor prevederi.

19. Curtea reține că autorul sesizării, deși a invocat pretinsa încălcare a articolelor 1 alin. (3), 4, 16, 22, 23, 46, 54, 76, 127 și 132 din Constituție, în esență, susține că normele contestate afectează dreptul de proprietate și principiul neretroactivității legii.

20. Astfel, cu referire la argumentele autorului sesizării privind încălcarea dreptului de proprietate al contribuabililor prin obligarea de a achita atât impozitul pe avere, cât și impozitul pe bunurile imobiliare, Curtea reține următoarele.

21. Potrivit art. 132 din Constituție, impozitele, taxele și orice venituri ale bugetului de stat se stabilesc conform legii, iar potrivit art. 58 din Constituție, cetățenii au obligația să contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice.

22. Prin urmare, Curtea reține că, potrivit reglementărilor constituționale, stabilirea prin lege a obligației de plată a anumitor impozite sau taxe ține de competența exclusivă a legiuitorului.

23. În jurisprudența sa anterioară, Curtea a stabilit că: „[...] art.58 alin.(2) din Constituție stipulează că sistemul legal de impuneri trebuie să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale. Or, **norma constituțională enunțată prevede stabilirea justă a sarcinilor fiscale, dar nu impozitarea egală.**” (HCC nr.8 din 12 aprilie 2007).

24. Curtea constată că, prin Legea nr. 138 din 17 iunie 2016, Codul fiscal a fost completat cu un nou tip de impozit - *impozitul pe avere*, care se aplică asupra averii contribuabilului sub formă de bunuri imobiliare cu destinație locativă și căsuțe de vacanță (cu excepția terenurilor). Totodată, pentru aplicarea acestui tip de impozit este necesară întrunirea cumulativă a următoarelor condiții: a) *valoarea estimată totală constituie 1,5 milioane și mai mult; și b) suprafața totală constituie 120 m² și mai mult.*

25. În același timp, Curtea reține că, spre deosebire de *impozitul pe avere*, care se achită la bugetul de stat și doar în cazul în care sunt întrunite condițiile enunțate mai sus, *impozitul pe bunurile imobiliare* este impozit local și constituie o sursă de venit la bugetul unității administrativ-teritoriale.

26. Prin urmare, Curtea reține că în timp ce aceste două categorii de impozite sunt distincte, nu poate fi invocată dubla impozitare.

27. În ceea ce privește pretinsa încălcare a principiului neretroactivității legii, prevăzut de art.22 din Constituție, în sensul în care

prevederile Legii nr. 138 din 17 iunie 2016 se pun în aplicare în partea ce ține de impozitul pe avere începând cu 1 ianuarie 2016, Curtea reține următoarele.

28. O lege este retroactivă, când atinge sau modifică situații trecute, definitiv stabilite, sau acte care **și-au epuizat toate efectele în trecut**.

29. În speță, Curtea constată că impozitul pe avere se achită la bugetul de stat în termen de până la 25 decembrie a anului de gestiune. Astfel, atât timp cât perioada fiscală constituie întregul an calendaristic, nu poate fi afectat principiul neretroactivității legii.

30. Totodată, în Hotărârea nr.26 din 23 mai 2002, Curtea a menționat că: „[...] principiul neretroactivității legii nu este un principiu cu caracter absolut. [...] teoria contemporană a dreptului admite ca excepții de la principiul neretroactivității legii normele juridice cu caracter imperativ – legile interpretative, **precum și normele juridice în care legiuitorul a stabilit expres că ele se vor aplica retroactiv.**”

31. Având în vedere cele menționate, Curtea reține că sesizarea nu întrunește condițiile de admisibilitate pentru exercitarea controlului constituționalității și, deci, nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în conformitate cu prevederile articolului 26 alin.(1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin.(3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea deputatului în Parlament Victor Roșca pentru controlul constituționalității punctelor 2 și 78 din Art. V și alineatului (1) din Art. XXXI al Legii nr.138 din 17 iunie 2016 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Victor POPA

Chișinău, 19 decembrie 2016

DCC nr. 96

Dosarul nr. 151a/2016